

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
Guidelines of Innovation Development for Academic Administration of Small Schools
under Loei Primary Educational Service Area Office 3

จันทร์แรม พรหมทา
สุชุม พรหมเมืองคุณ
ศักดิ์นาถ นันท์
การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Janram Promta
Sukhum Prommuangkun
Sakdinaporn Nunttee
Education Administration Faculty of Education, Loei Rajabhat University
Email: ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 7 ตุลาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 21 ธันวาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 ธันวาคม 2565

Received: October 7, 2022; Revised: December 21, 2022; Accepted: December 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 2) ร่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ประชากร จำนวน 356 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 2 การร่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรม การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพหุกรณี ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 3 โรงเรียน และ ขั้นตอนที่ 2 การประชุมอภิปราย แบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนา โดยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น ด้านการระบุปัญหาและความต้องการเป็นลำดับที่ 1 2) แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 แนวทางการพัฒนานวัตกรรม และ 24 โครงการ/กิจกรรม 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีผลการประเมินจำแนกเป็นด้านความเหมาะสม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านความ ถูกต้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด และด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทาง, การพัฒนานวัตกรรม, นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the current conditions, the desirable conditions and the needs of the innovation development in academic administration of small schools under the Loei Primary Educational Service Area Office 3. 2) develop guidelines for the innovation development in academic administration of small schools. 3) to assessment the innovation development in academic administration of small schools. The research was separated into 3 phases. Phases 1 was to study the current conditions, the desirable conditions and needs. The population consisted of 356. The sample were 186, directors and teachers, of small school under the Loei Primary Educational Service Area Office 3. The research was a questionnaire with a 5 - level rating scale. Phases 2 the guidelines for the innovation development in academic administration of small schools were developed were 2 stages, stage 1 was the studying of multi-case study using the target semi-structured interview with 3 of small schools, and stage 2 was the Multi Attribute Consensus Reaching by academics and practitioners was conducted to confirm the information. stage 3 was the guidelines assessment by connoisseurship from 5 experts. The statistics for data analysis were by frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results were as follows. 1) The level of the current condition, was at medium level, the overall desirable conditions was the highest level, and the identification of problems and needs was prioritized. 2) The guidelines include 4 complements, 12 guidelines and 24 projects/activities. 3) The assessment result of the guidelines innovation development academic administration of small schools under the Loei Primary Educational Service Area Office 3, by connoisseurship, Propriety Standards at the highest level, Accuracy Standards at the highest level, Feasibility Standards at the highest level, Utility Standards at the highest level, and the overall was at the highest level.

Keywords: Guideline, Innovation Development, Innovation for Academic, Small Schools

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบโดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ตลอดจนเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ รวมถึงปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วยการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคม ที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวทันกับการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561:30 - 37)

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 :15-16)

ปัจจุบันมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปี (สุเทพ ชิตยวงษ์, 2562) โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนดังกล่าว ประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็ก ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ได้ ซึ่งได้แก่ 1) โรงเรียนแต่ละแห่งได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง 2) ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครู ไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ดังนั้น โรงเรียนดังกล่าวจึงประสบปัญหาครู ไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา 3) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 96 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 107 โรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมา พบว่า มีความคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านความพร้อมทางปัจจัยสนับสนุนของโรงเรียน และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน จากข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่ผ่านมา แม้ว่าจะดำเนินการตามนโยบาย มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ยังคงพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านคุณภาพนักเรียนได้อย่างน่าพึงพอใจ เนื่องจากประสบปัญหาในการจัดการศึกษาในหลายประเด็น ได้แก่ การไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการโยกย้ายบ่อย ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากเป็นผู้บริหารใหม่ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ การมีครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบทุกสาระวิชา ครูย้ายบ่อย ครูมีภาระงานมาก ขาดแคลนอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ขาดแคลนด้านงบประมาณ สภาพการจัดการเรียนการสอนขาดความพร้อมซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการที่เป็นงานหลักของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3, 2562)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารงานวิชาการ คุณภาพนักเรียน คุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กและแสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่ส่งผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้กำหนดแนวทาง หรือนโยบายสู่ความสำเร็จ บนพื้นฐานตามบริบทของสถานศึกษา และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของยุคการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรม การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ให้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
2. เพื่อร่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 96 โรงเรียน จำนวน 356 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และครูผู้สอน จำนวน 259 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 186 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน และครูผู้สอน จำนวน 134 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัย ครั้งนี้ แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารเชิงวิชาการ (Documentary study)

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านนาพิง 2) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาลานข้าว และ 3) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองสนุน เป็นครูวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ 1) ครูวิชาการโรงเรียนชุมชนบ้านนาพิง และ 2) ครูวิชาการโรงเรียนบ้านหนองสนุน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview)

วิธีรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) เป็นการสำรวจเพื่อหาข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และนำมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 96 โรงเรียน จำนวน 356 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และครูผู้สอน จำนวน 259 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 186 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน และครูผู้สอน จำนวน 134 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ลักษณะของข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1) ขออนุญาตความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เพื่อขออนุญาต เก็บข้อมูล และขอความอนุเคราะห์แจ้งโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 3 ให้บุคลากรสนับสนุนการตอบแบบสอบถามในการวิจัย ครั้งนี้

2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมซองจดหมายตอบกลับทางไปรษณีย์จำนวน 186 ชุดไปยังกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 52 ชุดและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 134 ชุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

3) หลังจากส่งแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ผู้วิจัยรอรับแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถาม และภายหลังจาก 2 สัปดาห์หากยังไม่ได้รับคืนจะติดตามโดยการโทรศัพท์ไปสอบถามเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนจนได้แบบสอบถามคืน ตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency : f) และร้อยละ (Percentage : %)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยการศึกษาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ระยะที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 3 ที่มีการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นต้นแบบที่ดีอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านนาหว้าน้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย 2) โรงเรียนบ้านแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และ 3) โรงเรียนบ้านตาตเสี้ยว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview)

วิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ (Multi Attribute Consensus Reaching : MACR)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มที่ 1) กลุ่มนักวิชาการ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ บทความ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือปฏิบัติการสอนในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มที่ 2) กลุ่มนักปฏิบัติ เป็นผู้ปฏิบัติงานและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรม หรือมีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติ ด้านนวัตกรรม จำนวน 6 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินร่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารทางวิชาการ และแบบบันทึก การประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ

วิธีรวบรวมข้อมูล จากการประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ (Multi Attribute Consensus Reaching : MACR) มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเข้าประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะ เพื่อหาฉันทมติจำนวน 9 ท่าน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่าง แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยขอความอนุเคราะห์ให้ส่งข้อมูลกลับก่อนการดำเนินการประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ ประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และทดสอบความแตกต่างของคะแนน ความคิดเห็น ระหว่างผู้ทรงคุณทั้ง 9 ท่าน ในแต่ละรายการประเมิน

2. ผู้วิจัยให้ข้อมูลป้อนกลับผลจากการวิเคราะห์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทมติ เพื่อเสนอข้อมูลสารสนเทศให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน เกี่ยวกับรายการที่มีฉันทมติและยังไม่มีฉันทมติ

3. จัดประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติ ตามวัน เวลา และสถานที่ กำหนดโดยผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติในประเด็นและรายการที่ยังไม่มีฉันทามติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ในการดำเนินงานระยะที่ 3 การประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่มีผลการประเมินจำแนกเป็น ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน กำหนดคุณสมบัติ เป็นผู้มีความรู้ทางศึกษาระดับปริญญาเอกมีความรู้และประสบการณ์ ดังนี้ 1) เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน 2) เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์การด้านระเบียบวิธีวิจัย หรือ สถิติ จำนวน 1 ท่าน 3) เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ ที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับเป็นต้นแบบ เช่น ได้รับรางวัลดีเด่น หรือรางวัลอื่นจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้การประเมินในระยะที่ 3 เป็นแบบประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ซึ่งแบ่งเป็น 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และมาตรฐานความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พร้อมส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปถึง

ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (Percentage : %) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 สรุปผล ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหาร งานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

สภาพการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (PNI)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	(I-D)/I	ลำดับที่
1. ด้านการระบุปัญหาและความต้องการ	2.79	0.47	4.96	0.14	0.78	1
2. ด้านการออกแบบนวัตกรรม	2.86	0.55	4.97	0.16	0.74	3
3. ด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรม	2.84	0.57	4.96	0.17	0.75	2
4. ด้านการประเมินนวัตกรรม	2.88	0.51	4.95	0.18	0.72	4
โดยรวม	2.84	0.50	4.96	0.14	0.75	-

จากตาราง 1 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.50) 2) สภาพ ที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ที่สุด ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.14) และ 3) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการระบุปัญหาและความต้องการ เป็นลำดับที่ 1 ($PNI_{\text{modified}} = 0.78$) ด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรม เป็นลำดับที่ 2

(PNI_{modified}) = 0.75 ด้านการออกแบบนวัตกรรม เป็นลำดับที่ 3 (PNI_{modified}) = 0.74 และด้านการประเมินนวัตกรรม เป็นลำดับที่ 4 (PNI_{modified}) = 0.72

ระยะที่ 2 ผลการร่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 แนวทางการพัฒนา 24 โครงการ /กิจกรรม

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า มีผลการประเมิน ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.16) ด้านความถูกต้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.32) ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.41) และด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.20)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน ของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.84 , S.D. = 0.50) ทั้งนี้เนื่องจาก การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับด้านบุคลากร เช่น ไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูไม่ตรงกับสาขาวิชา และครูต้องรับภาระหนักสอนหลายระดับชั้น ตลอดจนต้องรับผิดชอบภาระงานอื่น ๆ เหมือนโรงเรียนทั่วไป ส่งผลให้การพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีการปฏิบัติโดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้ระบุถึงปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไว้ในแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เกี่ยวกับด้านบุคลากร ว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่เต็มเวลาและความสามารถ อันเนื่องจากครูมีภารกิจอื่นนอกเหนือ จากการะงานสอน ประกอบกับการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการต้องอาศัยบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อน ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการระบุปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรม 3) ด้านการออกแบบนวัตกรรมและ 4) ด้านการประเมินนวัตกรรม สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมของจิตรวรรณ เอกพันธ์ (2562) พบว่า กระบวนการพัฒนานวัตกรรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจ

กลุ่มเป้าหมาย (Empathize) ขั้นที่ 2 การกำหนดกรอบปัญหา (Define) ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (Ideate) ขั้นที่ 4 การสร้างนวัตกรรมต้นแบบ (Prototype) และขั้นที่ 5 การทดสอบ (Test) และสอดคล้องกับ สุภัสชา โพธิ์เงิน (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยผลการวิจัยพบว่า ภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.14) ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ร่วมกัน โดยนำเอานโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2562 – 2565 และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562-2565 โดยกำหนดวิสัยทัศน์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรฐานการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (สุเทพ ชิตยวงษ์, 2562) ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานและยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนานวัตกรรม การบริหารงานวิชาการที่มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการระบุปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรม 3) ด้านการออกแบบนวัตกรรมและ 4) ด้านการประเมินนวัตกรรม สอดคล้องกับการพัฒนานวัตกรรม ของรัสดี ควรทรงธรรม (2562: 60) ได้นำกระบวนการสร้างนวัตกรรมของ (BMGI, 2016) มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบพัฒนานวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิดคุณภาพจากภายใน โดยแบ่งได้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหา (Define) ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาแนวทางแก้ปัญหา (Discover) คือ ขั้นตอนในการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี ขั้นตอนที่ 3 พัฒนานวัตกรรม (Develop) และขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นตอนการประเมินความเป็นไปได้ของนวัตกรรม สอดคล้องกับ สุภัสชา โพธิ์เงิน (2562 : 72) ได้ทำวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพโดยรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ มากที่สุดทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการแนะแนว และด้านการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ

3. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการระบุปัญหาและความต้องการ เป็นลำดับที่ 1 ($PNI_{modified} = 0.78$) ด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรม เป็นลำดับที่ 2 ($PNI_{modified} = 0.75$) ด้านการออกแบบนวัตกรรม เป็นลำดับที่ 3 ($PNI_{modified} = 0.74$) ด้านการประเมินนวัตกรรม เป็นลำดับที่ 4 ($PNI_{modified} = 0.72$) ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ร่วมกัน โดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับจิตรวรรณ เอกพันธ์ (2562 : 66) กล่าวว่า การระบุปัญหาเป็นขั้นการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Empathize) เป็นกระบวนการที่สำคัญของกระบวนการพัฒนานวัตกรรมตามแนวคิดการคิดเชิงออกแบบ โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการออกแบบนวัตกรรมไว้อย่างแท้จริง และลึกซึ้ง เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถแก้ปัญหาของกลุ่มผู้ใช้งานจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจินดา สรรพสิทธิ์ (2563) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต จากการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง ($PNI_{modified} = 0.108$) ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.127$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.117$) และ ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.085$) ตามลำดับ

4. ผลการร่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 แนวทางการพัฒนา 24 กิจกรรม/โครงการ ได้แก่

4.1 การระบุปัญหาและความต้องการ พบว่าประกอบด้วย 3 แนวทาง 6 โครงการ/กิจกรรม โดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดกรอบการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ 2) การสร้างวิธีแก้ปัญหา และ 3) การนำแนวคิดที่เหมาะสม มาสร้าง และพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจาก การระบุปัญหาและความต้องการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม สอดคล้องกับ (กองบรรณาธิการ : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC), 2561) อธิบายไว้ว่า การตั้งกรอบปัญหา หรือการกำหนดความต้องการจำเป็น (Define) เป็นขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อระบุโอกาสในการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งต่อเนืองมาจากขั้นตอนการสร้างทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Empathize) โดยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง (Insights) รวมถึงบริบทที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ และเป้าหมายของการออกแบบ เพื่อให้ได้กรอบโจทย์ที่ชัดเจน มีคุณค่า มีความหมาย ทำทายและครอบคลุมหลา มุมมองควรจะทำารวิเคราะห์ร่วมกันเป็นทีมเพื่อหามุมมอง (Point of View) ที่พิเศษ เป็นลักษณะเฉพาะ

จากนั้นนำประเด็นข้อมูลและผลที่น่าสนใจทั้งหมดที่ได้จากการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายมาจัดลำดับความสำคัญโดยเลือกจากมุมมองที่สามารถตอบสนองคุณค่า ความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

4.2 การสร้างและพัฒนานวัตกรรม พบว่าประกอบด้วย 3 แนวทาง 6 โครงการ/กิจกรรม โดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ 2) การออกแบบการแก้ไขปัญหา และ 3) การใช้แนวคิดมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งนี้เนื่องจาก การสร้างและพัฒนานวัตกรรม เป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่ดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยทักษะในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ ประภัสสร ดิษสกุล (2562: 95) กล่าวว่า พัฒนานวัตกรรม (Develop) คือ ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการบริหารโดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมมาพัฒนาเป็นตัวแบบนวัตกรรมการบริหาร สอดคล้องกับ Matthew W. Easterday, Daniel Rees Lewis and Elizabeth M. Gerber (2014) กล่าวว่า การสร้างและพัฒนานวัตกรรม เป็นขั้นตอนสร้างวิธีการแก้ปัญหา (build the solution)

4.3 การออกแบบนวัตกรรม พบว่าประกอบด้วย 3 แนวทาง 6 โครงการ/กิจกรรมโดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ 2) การออกแบบการแก้ไขปัญหา และ 3) การใช้แนวคิดมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งนี้เนื่องจาก การออกแบบนวัตกรรม เป็นการระดมความคิดและค้นหาแนวทางแก้ปัญหา หรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจ โดยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาทักษะการคิดแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ รัสวดี ควรทรงธรรม (2562) กล่าวว่า การออกแบบนวัตกรรม เป็นการค้นหาแนวทางแก้ปัญหา (Discover) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี กรอบแนวคิดจนนำไปสู่การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อหาความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนมัธยมเอกชนตามแนวคิดคุณภาพจากภายใน และสอดคล้องกับสุภัชชา โพธิ์เงิน (2562 : 60) กล่าวว่า การออกแบบนวัตกรรมเป็นการค้นหาหลักการใหม่ ซึ่งหมายถึง การศึกษาตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) โดยการสังเคราะห์เป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ 10 จังหวัด จำแนกตามการบริหารวิชาการ

4.4 การประเมินนวัตกรรม พบว่าประกอบด้วย 3 แนวทาง 6 โครงการ/โดยมีแนวทาง ดังนี้ 1) การประเมินนวัตกรรม 2) การประเมินความเป็นไปได้ และ 3) การเผยแพร่การใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินนวัตกรรม เป็นการทดลองใช้ การใช้ประโยชน์และการเผยแพร่การใช้งานของนวัตกรรมที่ออกแบบสร้างและพัฒนาขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจและเห็นความสำคัญ สอดคล้องกับ จินดา สรรประเสริฐ (2563 : 58) กล่าวว่า การประเมินนวัตกรรม เป็นการทดสอบนวัตกรรม (Test) ที่ผ่านขั้นตอน และกระบวนการพัฒนานวัตกรรมมาแล้ว และสอดคล้องกับ จิตรวรรณ เอกพันธ์ (2562) กล่าวว่า การประเมินนวัตกรรม เป็นขั้นการทดสอบ (Test) เป็นกระบวนการแก้ไข และพัฒนาต้นแบบให้ดียิ่งขึ้นโดยนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายที่เสมือนจริง เพื่อตรวจสอบดูว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น

สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และมีจุดผิดพลาดส่วนใดบ้าง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ต้นแบบมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีผลการประเมินด้านความเหมาะสม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.16) ด้านความถูกต้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.32) ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.41) และด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.20) ทั้งนี้เนื่องจาก แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านกระบวนการศึกษา และการวิเคราะห์เอกสารเชิงวิชาการ (Documentary Study) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) การศึกษาเชิงสำรวจ การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) การประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติ (Multi Attribute Consensus Reaching : MACR) ซึ่งกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผลทั้งหมด ได้มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือ และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับ ไกรพันธ์ พูลพันธ์ (2561) ได้ทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาต้นแบบพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาต้นแบบพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องครอบคลุม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และสอดคล้องกับอภินันท์ชัย แกระหัน (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579) พบว่า การประเมินร่างกลยุทธ์ โดยอิงผู้เชี่ยวชาญและการจัดประชาพิจารณ์ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านอรรถประโยชน์จากการประเมิน ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง โดยรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า

ด้านการระบุปัญหาและความต้องการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงเป็นด้านที่น่าสนใจในการพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนาต่อไป

1.2 ควรมีการศึกษาเชิงสำรวจโดยนำแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง และนำผลมาประเมิน พัฒนา ปรับปรุงแนวทาง ให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการทำวิจัยต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในครั้งต่อไปควรขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในวงกว้างมากยิ่งขึ้น เช่น ผู้ปกครอง องค์กรภายนอก ที่สนใจการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2562). มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2561. กรุงเทพมหานคร. เซ็นจูรี่.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา/คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา.
- จิตรวรรณ เอกพันธ์. (2562). นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดนักสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินดา สรรพสิทธิ์. (2563). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะ ภาวะผู้นำในอนาคต. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประภัศร ดิษกุล. (2562). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิด สร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2559). การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนา จันทร์รวม. (2560). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนระบบทวิศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเชื่อมโยงสู่อาชีพ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสวดี ควรทรงธรรม. (2562). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิดคุณภาพจากภายใน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิไล ปรีกษากร. (2558). **นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์
 ปร.ด.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2562). **ทิศทางการขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน**.สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2565
 จาก : <https://shorturl.asia/Y0fZb>.
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). **การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏเชียงใหม่**.พินเนศวร์สาร, 13(12), 131-145.
- สุภชชา โพธิ์เงิน. (2562). **นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิด
 การศึกษา เพื่ออาชีพ**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน**.กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ ปี 2561 – 2580**.
 กรุงเทพมหานคร.
- Hoy, W., & Miskel, C. (20013). **Educational Administration: Theory, Research and Practice**.
 New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D. W. (1970). **Determination sample size for research activities**.
 Education and Psychology Measurement, 30 (3), pp. 607-610.